A GWP Magyarország Alapítvány észrevételei
a társadalmi konzultációra bocsátott VGT3 vitaanyaghoz és kapcsolódó dokumentumaihoz

1. Általános észrevételek, javaslatok:

A VGT3 vitaanyag kapcsolata a JVK dokumentummal:

A VGT3 megalapozására készült, a társadalmi vita után véglegesített JVK dokumentum véleményünk szerint egy jól összefogott, áttekinthető és érthetően megfogalmazott, a társadalmi-gazdasági fejlődés és a vizek védelme, jó állapotba hozásának követelményei közötti konkrétabb összhangot tükröző anyag lett. Jól járja körbe azokat a „klasszikus vízgazdálkodási" jellegű kérdéseket, konfliktusokat, amelyek jelentős mértékben befolyásolják a hazai felszíni és felszín alatti víztestek VKI szerinti „jó állapotának", ill. a módosított víztestek esetében „jó potenciáljának" elérését, illetve annak megőrzését.

A GWP Magyarország Alapítvány részéről üdvözöljük, hogy a JVK társadalmi véleményezési időszakában általunk javasolt módosítások jelentős része figyelembe lett véve az anyag véglegesítéskor.

Észrevétel, javaslat: Ugyanakkor kifogásoljuk, hogy a VGT3 vitaanyag, beleértve a tervezet JVK kérdésekkel foglalkozó fejezetét (*„6.4 Jelentős vízgazdálkodási kérdések"*) nem teljesen azt a struktúrát követi a vízgazdálkodási problémák felsorolásakor, mint a JVK dokumentum. Javasoljuk a szinkronizálást a JVK dokumentumra való hivatkozással együtt. Hasonlóképpen hiányoljuk az ENSZ Fenntartható Fejlődési Célokkal (SDG6) kapcsolatos JVK észrevételeink, javaslataink mellőzését a VGT3 vitaanyag készítése során. *(Ld. később)*

A VGT3 vitaanyag kapcsolata az SKV vitaanyaggal:

A VGT3 társadalmi vitára bocsátott tervezetének vizsgálatával készített Stratégiai Környezeti Vizsgálat (SKV) dokumentum tartalmas, alapos szakmaisággal elkészített dokumentum, amely gondosan elemzi a vízgyűjtő-gazdálkodási terv, mint stratégiai jellegű terv környezetvédelmi szempontú megfelelőségét, jelentős mértékben figyelembe véve a fenntartható fejlődési szempontokat is.

A dokumentum több fejezete értékes okfejtéseket, problémaleírásokat, elemzéseket és javaslatokat tartalmaz (Például a *„2.6.2. Az eddigi tervek megvalósulásának, használhatóságának tapasztalatai", „3.3. A VGT3 megvalósítása esetén várható, a környezetet érő hatások, környezeti következmények előrejelzése, beleértve a szándékolt pozitív hatásokat is", „3.5. A hatások összefoglalása és az intézkedések várható alkalmazhatósága, a VGT3 összesített értékelése"* fejezetek). Részletesen elemzi az egyes intézkedéscsomagok környezeti elemekre vonatkozó hatásait, és javaslatot tesz újabb (a VGT3 tervezetben még előzetesen nem szerepeltetett) intézkedésekre is.

Észrevétel, javaslat: Tekintettel arra, hogy a jogszabályi szintű elfogadás után elsősorban a (véglegesített) VGT3 dokumentum és mellékletei szolgálnak majd a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezési gyakorlat alapdokumentumaként a tervezési, hatósá-

gi/szakpolitikai döntési folyamatokban, míg a (véglegesített) SKV inkább „felkerül a polcra”, ezért javasoljuk, hogy az SKV dokumentum olyan, értékes plusz információkat, javaslatokat tartalmazó üzenetei, melyek kiegészítő jellegűek a VGT3 tervezet jelenlegi tartalmához képest, minél nagyobb mértékben kerüljenek megjelenítésre a VGT3 végleges dokumentumban. Az SKV által javasolt – még át nem vett- intézkedéseket is javasoljuk teljes körű átvételre.

VGT3 vitaanyag (II. átdolgozott verzió) - országos terv szint:

A VGT3 vitaanyag (mellékleteivel és háttéranyagaival együtt) tartalmas összeállítás, nagyon sok új információt tartalmaz a hazai vizek állapotával kapcsolatosan a VGT2 tervhez képest is. Ez jelentős mértékben köszönhető az elmúlt években történt monitoring rendszerfejlesztéseknek és projekt alapú mérési kampányoknak, így örvendetes, hogy kvázi az összes kijelölt víztest állapotáról készülhetett állapotértékelés. Főleg a veszélyes anyagok és a biológiai elemek területén áll sokkal több információ rendelkezésre, mint korábban, és az emissziós leltár is sokkal alaposabb, gazdagabb. Hasonlóképpen más területeken is (pl. települési csapadékvizek, és általában a terhelések) is bővültek az ismeretek. A tervezett intézkedési programokat az anyag jól fogja össze.

Ugyanakkor mégis elmondható, hogy tekintettel arra, hogy az intézkedések finanszírozására vonatkozó pontos keretek még nem ismertek, a terv alapján nem lehet pontos képet kapni arra nézve, reális célkitűzésként elérhető-e a jó állapot 2027-re, illetve mivel a mentességi vizsgálatok egy része is még folyamatban van, nem ítélhető meg, hogy a víztestek hány százalékánál lesz pontosan alacsonyabb szintű környezeti célkitűzés.

Észrevételek, javaslatok:

- A részletes információkat, leírásokat tartalmazó anyag sajnos ennek megfelelően rendkívül terjedelmes. A majdnem 650 oldalas (alap!) dokumentum túl hosszú a társadalmi konzultációs célokra (is), elolvasása, áttekintése túlontúl időigényes és kimerítő lehet, főleg a „laikusabb” érdeklődőknek. Érthető, hogy időhiány és kapacitáshiány miatt nem készült el már ebben a tervezési szakaszban is valamilyen rövidebb, áttekinthetőbb összefoglaló anyag, de a jövőre nézve megfontolandó lenne kisebb volumenű vitaanyag készítése.

- Hiányoljuk a VGT3 vitaanyagból az ENSZ Fenntartható Fejlődési Célokkal (SDGk) kapcsolatos háttér információkat. A GWP Magyarország Alapítvány 2020-ban a JVK vitaanyag tervezetre tett észrevételeiben javasolta ezek megjelenítését a VGT3 anyagban, de ezt a vitaanyag jelenleg nem tartalmazza, még csak nem is utal rá.

Bár a VGT3 SKV tartalmaz a környezeti/természeti fenntarthatósági szempontokból is rövid értékeléseket általánosabb jelleggel, az SKV-k véleményezéséhez előzetesen készített kritériumrendszer alapján, de az ENSZ SDG célkitűzéseket ez az anyag sem azonosítja be jobban, illetve nem említi.

Véleményünk szerint az *SKV 5. táblázata (3.4. A VGT3 és az általános környezeti célkitűzések kapcsolata)* lehetővé tenné az SDG6 és egyéb (víz) releváns SDG célkitűzések közötti kapcsolat jelzését. Mindenesetre az SKV dokumentum általánosságban megállapítja, hogy *„a VGT3 (tervezett) intézkedésrendszere egyértelműen a fenntarthatóság irányába történő elmozdulást szolgálja. Az SKV elemzés nem talált*

olyan kritériumot, amelyet jórészt közvetlenül a VGT nem támogatott volna. A probléma nem az intézkedések meghatározásában, tartalmában van, hanem a végrehajthatóságukban, finanszírozhatóságukban van/lehet."

Ez alapján ugyan igazolható, hogy a VGT3 hozzájárul az SDG6 és egyéb vízreleváns részcélok végrehajtásához, de ennek valamennyire bővebb kifejtését szívesen látnánk, és ismételten javasoljuk a VGT3 végleges tervezetben is megjeleníteni. Véleményünk szerint ha máshol nem is, legalább a *„9. Kapcsolódó programok és tervek"* fejezetben ennek helye lenne. A fejezet *9.4 alpontja „A fenntarthatóság felé való átmenet nemzeti koncepciója – Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia 2012-2024 (NFFS)"* rövid ismertetésével foglalkozik, amely elvileg az SDG hazai végrehajtási folyamatának az alapját is képezi, ezért röviden elemezhető lenne akár itt is a VGT3 szerepe az SDGk, azon belül is elsősorban a vízzel kapcsolatos SDG6 célkitűzések teljesítési folyamatában.

- Érthető, hogy a VGT3 végrehajtási időszakára vonatkozó költségvetési, EU támogatási keretek összege, és felhasználási tervének pontos ismerete nélkül nem lehetséges az intézkedések konkrétabb megtervezése, de ennek következtében a VGT3 tervezet nem tartalmaz semmilyen – legalább becslést - arra nézve, hogy 2027. évre mennyire fogja vizeink állapota megközelíteni a környezeti célkitűzést, azaz a víztestek jó állapotát (illetve mentességi kérelmek esetében a kitűzött alacsonyabb szintű állapotát).

Erre az SKV legalább tartalmaz valamilyen durva becslést, fejtegetést: *„A VKI célja a víztestek jó állapotának elérése, illetve a jó állapot fenntartása, ebből következően a VGT3 intézkedéseinek tervezése is az állapotjavulás elérését célozza. Ennek megfelelően az mindenképpen kijelenthető, hogy ha az intézkedések mind megvalósulnának, az valószínűleg nagy előrelépést, javulást jelentene az ország felszíni vizeinek állapotában. …Összességében tehát megállapítható, hogy alapvetően mindenképpen javító irányú hatások várhatóak, hiszen ez is a cél, de sok függ attól, hogy menynyire sikerül megvalósítani a kitűzött intézkedéseket; vannak olyan alapvető problémák, melyeket az intézkedéscsoport várhatóan nem fog tudni megoldani, még a maradéktalan megvalósulás esetén is fennmaradnak."* Továbbá*: „Ha azt az alapcélkitűzést tekintjük, hogy minden víztest 2027-re legyen jó állapotú, akkor ki kell mondani, hogy ez nem lehetséges. Optimista hozzáállással jelentős állapot javulás várható a következő időszakban. Jelenleg a felszíni víztesteknek csak 11%-a éri el az ökológiai jó állapotot, ha sikerülne 2027-re 30 % fölé kerülni az dicséretes, kedvező eredmény lenne. A felszín alatti vizeknél a 34 % gyenge állapotú víztest közül nem valószínű, hogy sok lesz 2027- ig jó állapotú; fontos lenne a 16 % jó, de gyenge kockázatú víztestnek a jó minősítés irányába történő elmozdulása. A célrendszert nem hazánk, hanem az EU határozta meg a VKI-ban, amit nagy valószínűséggel az EU-szinten jellemző nem teljesülés miatt változni lesz kénytelen."*

Véleményünk szerint legalább ilyen szinten (pl. optimista, pesszimista szcenáriók) meg kellene jelennie a VGT3 anyagban is a 2027-re várható jövőképnek.

- Fentiek miatt véleményünk szerint a VGT3 terv elfogadását a korábbi gyakorlatnál (kormányhatározati szint) erősebb jogi eszközzel kellene biztosítani annak érdekében, hogy a költségvetési keretekből minél eredményesebben lehessen az intézkedési programokat finanszírozni, és más ágazatok részére is egyértelműen meghatározni a feladatokat.

- Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a véglegesített VGT3 összefoglaló dokumentuma kezelhető terjedelemben, erős, érvekkel alátámasztott üzeneteket fogalmazzon meg a döntéshozók és a szakmai felelősök részére.

- Ezen túlmenően– ahogy azt az SKV is javasolja- fontosnak tartanánk, hogy pl. „útmutatók", iránymutatások, stb. készítésével is el lehessen érni, hogy a VGT3 tervben foglaltakat más ágazatok is figyelembe vegyék pénzügyi tervezési és szakmapolitikai döntéseikben.

2. Részletes észrevételek, javaslatok a VGT3 vitaanyaghoz (II. átdolgozott változat, országos szint)

- Célszerű lett volna már az anyag elején, pl. egy rövid Bevezetőben tájékoztatni az olvasót, mi az anyag célja, illetve mi a VKI lényege, célkitűzése. (Jelenleg a *35. oldalon* van először hivatkozás a VKI-ra az anyagban, de ott is csak a VKI egyik, árvizekkel kapcsolatos részszabályozására, majd ezt követően az *57. oldalon* a VGT tervezésért felelős hatóságokra. Általános ismertetés, hivatkozás nincs.)

„3. Emberi tevékenységből származó terhelések és hatások" fejezet:

-107. oldal :

A második bekezdés így szól:

…"A vízgyűjtő-gazdálkodási tervbe foglalt intézkedésekkel az antropogén terheléssel, beavatkozással okozott problémákat kell megszüntetni, vagy csökkenteni. A problémákat enyhíthetik vagy súlyosbíthatják az éghajlatváltozás hatásai, így a tervezés során ezekkel is számolni kell. A VKI szerint, azaz a vizek állapota szempontjából nem számít jelentős vízgazdálkodási problémának (mert természetes eredetűek) például, hogy
- hazánkban a vizek térben és időben egyenlőtlenül oszolnak el, ezért az aszály- és az árvíz veszélyeztetettségünk jelentős; .."

Tekintettel arra, hogy az „Aszály, vízhiány és az éghajlatváltozás egyéb hidrológiai következményei" a VGT3-hoz készített JVK szerint jelentős vízgazdálkodási kérdésként került beazonosításra, ezt a megfogalmazást ennek megfelelően pontosítani kell.

-113-114. oldal:

- A *3-1.* és *3-2. ábrák* alapján nem teljesen érthető, hogy 2016-ban miért lehetett majdnem 94%-nak számítva a kommunális telepek országos foszfor eltávolítási hatásfoka, mivel a P terhelés mértéke szemmel láthatólag évről –évre vagy csökkent, vagy nem változott jelentősen. Amennyiben valamilyen számítási, módszertani eltérés/„hiba" eredménye a 2016-os kiugróan jó eltávolítási hatásfok, szerintünk inkább vagy ki kellene hagyni ezt az éves átlagértéket, vagy újra kellene számítani. Hasonlóan igaz ez a megjegyzés az összes nitrogén értékekre is.

- A *3-2. ábrán* nem „tonna/év", hanem valószínű „ezer tonna/év" az y tengely léptéke! Ugyanakkor az ábráról „leolvasható" 2018. évi összes N kibocsátás értéke és a *3-2. táblázat* 2018. évre vonatkozó értéke között érthetetlenül nagy eltérés látszik! (Az

ábrán kb. 6 (ezer) tonna/év, a táblázat szerint 8852 tonna/év). Javítandó, vagy magyarázatot igényel!

-140-186 oldal: *„3.2 Veszélyes anyag szennyezés és emissziós leltár”* fejezet

- A VGT1 és a VGT2 –hez képest nagyon örvendetes, hogy sokkal több információ áll már rendelkezésre a vizek veszélyes anyaggal való szennyeződésének forrásaira, jelentős mértékben köszönhetően az elmúlt évek célirányos projekt lehetőségeinek. Mind mérési, mind modell-számítási módszerrel, valamint a meglévő adatbázisok részletes elemzésével teljesebbé vált az emissziós leltár, és pontosításra kerülhettek a releváns veszélyes anyagok. Tisztább kép áll rendelkezésre a települési szennyvíztisztító telepekről (pontszerű), valamint a települési csapadékvizekből potenciálisan származó (diffúz) veszélyes anyag terhelésekre.

A VGT3 végső változatában ugyanakkor javasolt ezt a fejezetet is kompaktabban, esetleg több áttekintő táblázat vagy ábra segítségével bemutatni.

„4 Monitoring hálózatok és programok” fejezet

- A VKI monitoring programok esetében is igaz, hogy nagyon sokat fejlődött a vizsgálati rendszer az előző VGT tervezési ciklusokhoz képest. Különösen jelentős az eddigi „szürke” víztestek monitorozása, a biológiai vizsgálatok teljes körűvé tétele, a veszélyes anyagok sokkal szélesebb körű vizsgálata, valamint a speciális vizsgálati programok projekt alapú adatgyűjtései.

A fejezet esetében is szükséges általában a leírások rövidítése, törekvés az egyes vizsgálati programok leírásának hasonló terjedelmére és tartalmi megközelítésére (jelenleg pl. a felszíni vizek mennyiségi mérései túl részletesek, fejezeten belüli ismétléseket is tartalmaznak, a felszín alatti vizeknél sokkal több ábra és kép melléklet van, mint a felszíni vizeknél, stb.)

244. oldal:

- A *4-3. táblázat* (helyesen) tartalmazza a vízgyűjtő-specifikus szennyezőanyagok felsorolását (4 fém és 13 szervesanyag), ugyanakkor a táblázat előtti bekezdés csak a 4 fémet említi (a korábbi gyakorlat szerint). Ki kell egészíteni a leírást a jelenlegi rendszernek megfelelően a szerves anyagok említésével.

„6 A vizek állapotának értékelése, jelentős vízgazdálkodási problémák azonosítása” fejezet

285- 350. oldal: *„6.1 Felszíni vizek állapotának minősítése”* fejezet:

- A módszertani leírások nagyon terjedelmesek, és több esetben részben megismétlődnek az egyes alfejezetekben is. Rövidíteni kell, az ismétlődéseket érdemes megszűntetni.

- Örvendetes, hogy gyakorlatilag az összes kijelölt víztest értékelése megtörténhetett a VGT3 készítése során, a szürke víztestek gyakorlatilag eltűntek. Különösen nagy előrelépés történt a kémiai szennyezők minősítése során. Összességében a folyók és állóvizek állapota (összesített szinten), nem változott drasztikusan az elmúlt 12 év során (VGT1-VGT2 időszak), kismértékben nőtt ugyan a legalább „jó”, illetve a „mér-

sékelt” állapotú víztestek száma. Mivel a VGT3 már az „utolsó” tervezési ciklus, aminek eredményeképpen 2027-re el kellene érni, hogy az összes javító intézkedés életbe lépjen, ennél a fejezetnél is jó lenne látni valamilyen általánosabb képet arra nézve, hogy „szakértői szemmel”- az állapotértékelés eredményeitől kicsit „függetlenül”, milyennek ítélhető meg a hazai vizek minősége, mennyire van realitása a módszertan szerint jó állapot („bármikori”, reális) elérésének.

Amint azt az SKV (is) felvetette, a többi EU ország ökológiai állapotértékelési eredményével összehasonlítva (ismételten) felmerül a kérdés, hogy vajon nem túl szigorúan lettek-e a hazai VKI (elsősorban biológiai) minősítési normák meghatározva. Jó lenne, ha erre rövid véleményt, információt tartalmazna ez a fejezet, pl. ismertetve pl. az interkalibrációs tapasztalatokat, illetve a határszelvények mintavételi helyeinek értékelését.

Az *SKV 6-7-8. ábráiból* az is látszik, hogy általában a szomszédos országok vizei is átlagosan jelentősen jobb állapotban vannak (illetve annak lettek minősítve), mint a hazaiak. Természetesen ennek oka lehet az is, hogy szinte valamennyi szomszédos országnak vannak pl. hegyvidéki, valószínűen eleve jobb, kevésbé terhelt állapotú vizei is, de jó lenne összehasonlítást látni a VGT3 összefoglaló anyagban arra nézve, hogy az azonos típusú víztestek (pl. határvizek) minősítése valóban jó módszertani egyezést mutat-e szomszédjainkkal.

323. oldal:

A *6-11. táblázat*ban a PBT nélküli, „nem jó állapotú” víztesteknél a számok nem tűnnek helyesnek, valamilyen elírás lehet!

308. és 344. oldal:

- A folyók ökológiai állapotára vonatkozó adatokat harmonizálni kell a *6-4. táblázat* (308. oldal) és a *6-21. ábra* (344. oldal) között, mert jelenleg eltérnek!

327., 328. és 347. oldal:

- Az állóvizek ökológiai állapotára vonatkozó adatokat harmonizálni kell a *6-13. táblázat* (327. oldal), a *6-15. ábra* (328. oldal) és a *6-22. ábra* (347. oldal) között, mert jelenleg eltérnek.

350- 383. oldal: *„6.2 Felszín alatti vizek állapotának minősítése”* fejezet

383. oldal:

- Az oldal tartalmazza a *6-23. ábrát, a Felszín alatti vizek összesített (VGT3) állapotáról*. Érdemes lenne itt szerepeltetni a VGT2 hasonló ábráját is. (Ahogy a felszíni vizeknél is megtörtént az ábra-szerű összehasonlítás a VGT2, VGT3 állapotértékelések között.).

416- 432. oldal: *„6.4 Jelentős vízgazdálkodási kérdések”* fejezet

-A fejezet elsősorban a VKI Jelentési Útmutató módszertana alapján elemzi a jelentős vízgazdálkodási problémákat (*6-48. táblázat, 419-430. oldal*), amelyek alapján a VGT3 intézkedéseket meg kell tervezni. A fejezet röviden ugyan hivatkozik a 2019-

ben társadalmi vitára bocsátott, majd 2020. évben véglegesített, a VGT3 tervezést megalapozó Jelentős Vízgazdálkodási Kérdések (JVK) dokumentumra is:

„A 2020 folyamán társadalmasított JVK háttéranyagban azonosított jelentős kérdések lefedik a felszíni és felszín alatti vizeink, valamint a vizekhez kötődő védelem alá helyezett területek mennyiségi és minőségi problémáit (szennyezés típusokat, problémaforrásokat azonosítva), azokat kiegészítve az aszály, vízhiány és az éghajlatváltozás egyéb hidrológiai következményeivel."

Szerintünk érdemes lenne ennél kicsit részletesebben, összefoglaló jelleggel, szövegesen is megismételni a JVK dokumentumban beazonosított Jelentős Vízgazdálkodási Kérdéseket, azt ott alkalmazott sorszámozással és megnevezéssel.

„7 Környezeti célkitűzések" fejezet

-Általánosságban elfogadható a megközelítés, ahogy a VGT3 során jelentős számú víztestre mentességet kér Magyarország a VKI 4 (4) -4 (5) cikk alapján, elsősorban az elsőbbségi anyagok egy köre, másrészt a megfelelő hígítás hiánya (pl. időszakos vízfolyások) miatt.

Sajnos a VKI 4(6) és 4(7) cikkek szerinti konkrét, víztest szintű mentességek köre még nem ítélhető meg a VGT3 társadalmi vita időszakában, mivel ezen vizsgálatok víztest szintű elemzése még folyamatban van.

<u>441-442. oldal</u> *„7.3 Környezeti célkitűzések elérésének ütemezése"* fejezet

- Ez a fejezet érinti azt a kérdést, hogy feltételezhetően milyen mértékben érhető el 2027-re a vizek jó állapotának megvalósulása, illetve az ehhez szükséges valamennyi intézkedés életbe léptetése várható-e. Ennek pontosabb meghatározása eleve lehetetlen, mivel a VGT3 intézkedések finanszírozhatósága nagyrészt azokon az EU pénzügyi alapoktól függ, amelyek még csak tervezés alatt vannak, így jelenleg sok még a bizonytalanság az intézkedések betervezhetősége szempontjából.

A fejezet annyit megállapít, hogy valószínű nem fog 2027-re megvalósulni valamennyi olyan intézkedés, amely szükséges lenne valamennyi víztest jó állapotának eléréséhez, ezért különösen fontos (lenne) majd pl. a pénzügyi támogatások megítélésekor a megvalósítható intézkedések prioritási sorrendjének a figyelembe vétele intézkedés és területi alapon, ahogy azt ez a fejezet is javasolja.

Amint már az általános észrevételeknél is említettük, ez érthető és elfogadható magyarázat. Sajnos ugyanakkor pontosan a VGT tervezés egyik „lényeges" eleme hiányzik ezzel (pontos prognózis) a tervből. Legalább valamilyen szcenárió szintjén meg kellene próbálni a célkitűzések megvalósíthatóságát megbecsülni (optimista-pesszimista becslések).

„8. Intézkedési program" fejezet:

<u>483- 543. oldal :</u> *„8.2 VGT3 tervezett intézkedési program"* fejezet

-Ez a fejezet tulajdonképpen a VGT3 leglényegesebb tartalmát jelenti. A rendelkezésre álló információk alapján szerintünk gondosan megtervezett Intézkedési Program (tár), amelyik sokoldalúan és megfelelően járja körbe az egyes terhelés típusok-

ra vonatkozó lehetséges intézkedéseket és azok kapcsolódásait más intézkedéscsoportokhoz. *„Az intézkedések leírásai segítséget adnak a konkrét projektek tervezőinek és a kapcsolódó ágazati stratégiák, tervek készítőinek éppúgy, mint a pályázati útmutatók kidolgozóinak."* Tehát az elméleti alapok a tervezéshez rendelkezésre állnak, de a jövőben majd ezen szempontok figyelembe vétele, „számonkérése" lesz szükséges a konkrét pénzügyi támogatások megítélésénél. Majd a valóság, a pénzügyi alapok és az azokkal összefüggő pályázatok, valamint támogatási döntések alapján fog eldőlni, mi is az, ami majd megvalósítható lesz ebből.

Az előzőekben is említettek szerint, a VGT3 tervezési időszak során ezeket a „részleteket" nem lehet még pontosan tudni. Ezért megfontolandó lenne, hogy a pénzügyi keretek konkrét betervezése, jóváhagyása után - legalább utólag - készüljön el és kerüljön nyilvánosságra a VGT3-hoz (kiegészítéseként) elkészített, konkretizált Intézkedési Program, beleértve a 2027-re reálisan elérhető környezeti célkitűzések ütemezését.

544-582. oldal: *„8.3 Átfogó intézkedések"* fejezet

- A VKI célkitűzéseinek teljesítése érdekében, és általában a hazai vizeink minőségi és mennyiségi állapotának megóvása érdekében nagyon fontos lenne végre azoknak a szabályozási javaslatoknak az elfogadása, hatályba léptetése, amelyek többségét már a VGT2 is szakmailag kidolgozta, és fontos intézkedésként tartalmazta. Az elmúlt években ezen a téren nem történt elegendő előrehaladás, elsősorban a döntéshozói szándék hiánya, illetve az érdekeltségek ellentétei miatt, sőt, ahogy azt a VGT3 tervezet és SKV is megállapítja, sok esetben visszalépés történt a szabályozások szigorúsága terén (pl. felszín alatti vizek mennyiségi védelme, vízszolgáltatások költségmegtérülési szintje).

Gyenge szabályozási környezet mellett véleményünk szerint még költséges beruházások, egyéb intézkedések mellett sem lehet elérni a jó állapotot, illetve az elért eredményeket nem lehet fenntartani. Ezért sürgős előrelépésre lenne szükség, hogy legalább a VGT3 intézkedések végrehajtási időszakában hatékonyan érvényesíthetők legyenek a jogszabályi követelmények.

- Ugyancsak még hangsúlyosabban kellene kiemelnie az anyagnak, hogy a megfelelő szakember kapacitás megléte a vízügyi és környezetvédelmi hatóságoknál elengedhetetlen lenne. Bár az anyag viszonylag optimista képet nyújt pl. a nagyobb környezetterhelők környezethasználati engedélyeinek tartalmáról (pl. BAT előírások érvényesítése), valamint a VKI 4 (7) és NATURA 2000 vizsgálati eljárások lefolytatásáról, a valóság valószínű távolról sem ilyen rózsás, elsősorban az engedélyező, illetve szakhatósági állásfoglalásokat készítő környezetvédelmi, vízvédelmi hatósági és vízügyi igazgatósági szakértelem megléte szempontjából. A jövőben szükséges lenne ezen a téren pontosabb képet kapni (pl. engedélyek szakmaiságának színvonala), fontos lenne a szakértők célirányos továbbképzése, és természetesen a megfelelő humánerőforrás biztosítása.

583- 594. oldal: *„8.4 Az éghajlatváltozás hatásainak elemzése"* fejezet

-Az SKV-hoz hasonlóan a VGT3 tervezet is megvizsgálja, hogy a tervezett intézkedési programok mennyiben szolgálják az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást, illetve az ezzel kapcsolatos károk csökkentését. *„Összességében megállapítható, hogy a VGT3 intézkedéseinek túlnyomó többsége elősegíti az éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodást, valamint a savasodás mérséklését."*

Az VGT3 vitaanyag ezen túl az aszállyal kapcsolatban megemlíti, *hogy „készült egy háttéranyag az aszálykockázat csökkentő intézkedésekről, a 8-4 háttéranyag, „A vízhiány (aszály) okozta károk megelőzésének, mérséklésének lehetséges módszerei, intézkedési tervek kidolgozása" címmel. Ez a tanulmány alátámasztja, hogy a VGT3 intézkedései és a vízhiány okozta károk mérséklése összhangban vannak. Sok VGT intézkedés egyben szolgálja a vízhiány megelőzését is."*

Tekintettel arra, hogy az aszály/vízhiány problémakör, a klímaváltozással együtt a VGT3 tervezéshez JVK-ként került beazonosításra, valamint magyar kezdeményezésre a Duna nemzetközi szintű tervhez is így került elfogadtatásra, szerintünk hangsúlyosabb tartalommal kellene az ehhez kapcsolódó probléma meghatározást, tervezett/lehetséges intézkedéseket a főanyagban is szerepeltetni.

595- 610. oldal: *„8.6 A VGT3 finanszírozási rendszere"* fejezet

-Mivel a vitaanyag készítése idején nincsenek a VGT3 végrehajtási időszakot is lefedő, elfogadott operatív és agrártámogatási programok, ezért nem lehetséges sem a reálisan 2027-ig tartó, megvalósítható intézkedések tervezése, sem a környezeti célkitűzések pontos ütemezése. Ezért érthető, és elfogadható, hogy a VGT3 csak ezek minél pontosabb megalapozására szolgálhat. Ezt a feladatot az anyag körültekintően, sokoldalúan és világos szerkezetben megoldotta, beleértve a kapcsolódó háttéranyagokat, mellékleteket. is. A fejezet a rendelkezésre álló források feltérképezésén túl („forrástérkép") javaslatokat fogalmaz meg mind a hazai költségvetési igények és lehetőségek, mind az EU források tekintetében.

Annak érdekében, hogy minél nagyobb mértékben a VGT3 által javasolt intézkedések végül támogatásban részesüljenek és megvalósulhassanak, egyetértünk azzal, hogy a KEHOP Plusz pályázatok kidolgozásánál és a prioritások meghatározásánál elsődlegesen figyelembe kelljen venni a víztestek állapotát és a VGT3 által javasolt intézkedéseket, és kizárólag olyan projektek legyenek támogathatóak, amelyek bizonyíthatóan hozzájárulnak a VKI célkitűzések végrehajtásához

Ezen alapelvek kötelező jellegű figyelembe vételét véleményünk szerint a VGT3 jogszabályi elfogadása során, annak keretében is deklarálni kell.

Budapest, 2021. augusztus 25.

[redacted] sk.
a GWP kuratórium elnöke